

Fingrid Oyj
PL 530
00101 Helsinki

Fingrid Oyj:n Hausjärvi - Sipoo 400 kV voimajohto, Hausjärvi, Hyvinkää, Mäntsälä, Pornainen, Sipoo, Porvoo

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Fingrid Oyj:n Hausjärvi – Anttila 400 kilovoltin voimajohtohanke, Hausjärvi, Hyvinkää, Mäntsälä, Pornainen, Sipoo ja Porvoo.

Hankkeesta vastaava on Fingrid Oyj ja heidän konsulttinaan toimii Sitowise Oy.

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus). Koska hanke sijoittuu sekä Uudenmaan että Hämeen ELY-keskuksen alueelle, ovat ELY-keskukset sopineet yhdessä, että hankkeen yhteysviranomaisena toimii Uudenmaan ELY-keskus (YVA-laki 10 §).

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Hankkeessa tarkastellaan uuden 400 kilovoltin voimajohtoyhteyden rakentamista Hausjärven Puujaalta Kalliomäen ja Soinilan kautta Porvoon Anttilan sähköasemalle. Tulevaisuuden sähkönsiirtotarpeista riippuen kyseessä on joko yhden tai kahden 400 kilovoltin voimajohdon sähkönsiirtoyhteys. Rakennettavan voimajohtoyhteyden kokonaispituus on noin 58–66 kilometriä. Voimajohdon sijoituessa uuteen maastokäytävään johtoalueen laajennus on pinta-alallisesti laajempi kuin olemassa olevan voimajohdon rinnalle sijoitettaessa.

Puujaan ja Kalliomäen sekä Soinilan ja Anttilan välillä voimajohto voidaan rakentaa pääosin nykyisen voimajohdon rinnalle. Kalliomäen ja Soinilan välillä reittivaihtoehdot sijoittuvat pääasiassa uuteen maastokäytävään.

Pohjoisessa välillä Puujaa-Kalliomäki sekä etelässä välillä Soinila-Anttila tarkastellaan vain yhtä reittivaihtoehtoa, joka sijoittuu pääasiassa nykyisen voimajohdon viereen samaan maastokäytävään. Kalliomäki-Soinila välillä tarkastellaan kaikkiaan viittä vaihtoehtoista voimajohtoreittiä:

- VE1 - Kalliomäki-Toukola-Ridasjärvi-Soinila
- VE2 - Kalliomäki-Toukola-Rajasuo-Soinila
- VE3 - Kalliomäki-Ridasjärvi-Lamminmäki-Soinila
- VE4 - Kalliomäki-Rajasuo-Soinila
- VE5 - Kalliomäki-Pahalamminsuo-Soinila

Hankkeen toteuttamatta jättäminen ei ole mahdollista, koska sähkönsiirtoa ei voida tulevaisuudessa hoitaa nykyisellä kantaverkolla ja jo päätetyillä verkkoinvestoinneilla ilman haitallisia siirtokapasiteettirajoituksia tai vaarantamatta käyttövarmuutta.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Fingrid Oyj on 25.10.2023 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen Fingrid Oyj:n Hausjärvi - Sipoo 400 kV voimajohtohanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan 8 b) perusteella: energian siirto ja varastointi, vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä;

ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomaisen järjesti ennakkoneuvottelun 12.4.2023, edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistui yhteysviranomaisen, hanketoimijan ja hanketoimijan konsultin lisäksi edustajia Hämeen ELY-keskuksesta, Uudenmaan liitosta, Hämeen liitosta, Hausjärven, Mäntsälän, Pornaisten ja Sipoon kunnista, Hyvinkään kaupungista, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksesta, Pääkaupunkiseudun vesi Oy:stä sekä Hämeen, Itä-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan alueellisista vastuumuseoista.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 9.11. – 8.12.2023. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/uusimaa sekä Hämeen ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/hame ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/FingridHausjarviAnttila400kvYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Hausjärven, Mäntsälän, Pornaisten ja Sipoon kuntiin sekä Hyvinkään ja Porvoon kaupunkeihin julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on Hämeen sanomissa, Aamupostissa, Mäntsälän uutisissa, Uusimaa-lehdessä, Sipoon Sanomissa sekä Östnyland-lehdessä julkaistuilla lehti-ilmoituksilla; lehden julkaisuaikataulusta riippuen, 8.11, 9.11 tai 10.11. ilmestyneissä lehdissä.

Arviointiohjelmasta on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa seuraavissa paikoissa:

- Hausjärven kunta, Kunnanvirasto, Keskustie 2–4, 12100 Oitti
- Hyvinkään kaupunki, Kankurinkatu 4–6, PL 86, 05801 Hyvinkää
- Mäntsälän kunta, Palvelupiste Vinkki, Heikinkuja 4, 04600 Mäntsälä
- Pornaisten kunta, Kirkkotie 176, 07170 Pornainen
- SipooInfo Nikkilä, Pohjoinen Koulutie 2, 04130 Sipoo
- Porvoo, Palvelupiste Kompassi, Rihkamatori B, 06100 PORVOO
- Pasilan virastokeskus, Yhteisaula, Opastinsilta 12 A, 2. krs., 00520 Helsinki

Arviointiohjelmasta järjestettiin kaksi yleisötilaisuutta, 22.11.2023 Mäntsälän kunnantalolla ja 23.11.2023 Hausjärven kunnantalolla. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuuksissa oli yhteensä läsnä noin 160 henkilöä.

Yleisötilaisuuksissa esiin nousseita asioita olivat mm. voimalinjan tarpeellisuuteen ja toteuttamistapaan ja aikatauluun liittyvät kysymykset. Reittivaihtoehtojen osalta tiedusteltiin mm. miksi joillain jaksoilla on vain yksi vaihtoehto ja voiko erilaisia vaihtoehtoja vielä tulla lisää. Myös Kalliomäen muuntamoalueen suunnittelutilanne kiinnosti. Lisäksi pohdittiin miksi uutta linjaa ei voida saneerata olemassa olevan linjan paikalle.

Huolta herättivät myös rakentamattomat rakennuspaikat reittivaihtoehtojen läheisyydessä ja toisaalta vasta valmistuneet tai jo rakennusluvan saaneet rakennukset, joita ei ollut huomioitu reittikartoilla. Myös rakentamisen etäisyys voimalinjoista kiinnosti.

Mäntsälän tilaisuudessa esitettiin huoli Hirvihaaran ampumaradan toimintamahdollisuuksista, jos voimalinjan raivaaminen vaikuttaa toiminnasta aiheutuvan melun leviämiseen.

Molemmissa tilaisuuksissa käytiin paljon keskustelua lunastukseen liittyvistä kysymyksistä sekä haittojen kompensoinnista maanomistajille.

Paljon keskustelua käytiin lunastukseen liittyvistä kysymyksistä sekä haittojen rahallisesta kompensoinnista.

ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 25 lausuntoa ja 63 mielipidettä. Lisäksi yhteysviranomaisella on ollut käytettävissään Fingridin karttapalautejärjestelmään nähtävilläolonaikana jätetyt palautteet hankkeesta. Vaikka palautteet on huomioitu tätä lausuntoa kirjoitettaessa, niitä ei ole huomioitu tässä kappaleessa esitetystä yhteenvedosta.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Hämeen ELY-keskuksen lausunto on huomioitu yhteysviranomaisen lausunnon yhteydessä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/FingridHausjarviAnttila400kvYVA. Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Lausunnoissa katsottiin, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma on asiantuntevasti laadittu ja se antaa kattavan kokonaiskuvan hankkeesta ja sen keskeisistä ympäristövaikutuksista. Sähköverkon siirtokapasiteetin kasvattaminen nähdään hyvänä asiana.

Pylvästyypit on valittava sen mukaan, mistä aiheutuu milläkin alueella vähiten negatiivisia vaikutuksia. Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kiertotalouden mahdollisuuksiin, esimerkiksi vanhojen voimajohtorakenteiden purkamisesta syntyvien materiaalien osalta.

Lähtötiedot

Mäntsälässä on käynyt ilmi YVA-ohjelman esittelytilaisuudessa, että vastikään rakennusluvan saaneiden maanomistajien rakennukset eivät ole merkittyinä liitekartoille. YVA-ohjelmassa on käytetty MML:n aineistoja vuodelta 2023, mutta kunnan viime vuosina myönnetty rakennusluvat tai suunnittelutarveratkaisut eivät välttämättä ole kuvattuina liitekartoissa.

Mäntsälän kunnan alueella useat reittivaihtoehdot sivuavat jopa alle 100 metrin etäisyydeltä olemassa olevia rakennuksia pitkien suorien osuuksien takia. Reittien lopullisessa arvioinnissa tulee huomioida mahdollisuus siirtää voimajohtoja muutamillakin kymmenillä metreillä sivuun olemassa olevista rakennuksista, jotta rakennusten etäisyys voimalinjasta ylittää 100 metriä.

YVA-ohjelmassa mainitun Mäntsälä Aero -lentokenttähankkeen valitusta ei otettu korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyyn lokakuussa 2023.

Vaikutukset luonnonoloihin

Lausunnoissa katsottiin, että Natura-tarvearvioinnit ovat riittäviä.

YVA:ssa tulisi selvittää hankkeen vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin, lajistoon, ekologiseen verkostoon (mm. liito-oravan kulkuyhteydet) ja laajojen yhtenäisten metsäalueiden kokonaisuuksiin. Lisäksi tulisi arvioida mahdollisuuksia kompensoida hankkeen yhteydessä häviäviä tai heikentyviä luontoarvoja tai ekologisia yhteyksiä, mikäli niiden hävittämistä ei voida välttää. Edelleen tulisi arvioida ja esittää mahdollisia toimia monimuotoisuuden säilyttämiseen ja lisäämiseen.

Tuotiin esiin, että vaihtoehdot 2–4 rikkovat myös valtatie 25:n molemmin puolin laajaa, yhtenäistä ja ekologisen verkoston kannalta maakunnallisesti merkittävää metsätalousvaltaista aluetta. Nämä vaihtoehdot ovat jo lähtökohtaisesti haastavia luonnon näkökulmasta.

Lausunnoissa katsottiin, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kokonaan kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta ei jäisi vain erityiskohteiden varaan. Varsinkin uusien maastokäytävien alueella on huomioitava kanalintujen soidinpaikat, ja otettava ne huomioon reitin suunnittelussa. Hankkeen vaikutuksia voidaan lieventää esimerkiksi ajoittamalla rakennusvaiheen työt soidinajan ja lintujen pesimiä- ja/tai muuttoajan ulkopuolelle.

Peltomaisilla alueilla muuttolintujen ja metsäisillä linnustolle tärkeillä alueilla muiden lintujen riski törmätä voimajohtoihin tulee minimoida lintuesteillä. Reittivaihtoehtoja arvioitaessa on arvioitava lintujen törmäysriskiä voimajohtoihin myös eri pylvästyyppejä käytettäessä. Todettiin, että huomiomerkintöjen lisääminen niille kohteille, joiden läheisyydessä on kosteikkoja, linnustollisesti tärkeitä muutonaikaisia levähdysalueita tai FINIBA- ja MAALI-alueita on tarpeen.

Hankealueella ja/tai sen läheisyydessä esiintyy suurpedoista ilves ja susi. Suunniteltu voimalinja kulkee Kytäjän susireviirin (status: perhelauma 62 % TN) läheisyydestä. Hankkeessa suunnitelluilla selvityksillä ei voida sulkea pois hankealueen merkitystä näiden lajien lisääntymis- ja levähdysalueina.

Suunnitellut selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion lajien esiintymisestä alueella.

Todettiin, että YVA-menettelyssä tulee tarkastella lisääntyvää reunavaikutusta ja arvioida esimerkiksi vieraslajiriskiä johtolinjaa varten raivattavilla alueilla. Kasvillisuuden ja puuston raivaaminen johtojen alta ja alueen reunoilta lisää luontoa pirstovaa vaikutusta jo ennestään pienipiirteisellä laikkumaisella alueella. Pirstoutuneilla alueilla paikalliset olosuhteet ja esimerkiksi jäljellä olevat metsälaikut kasvattavat merkitystään, jolloin arviointiohjelman taulukon 19 mukainen luonnonmonimuotoisuuden tarkastelu laajana ylimaakunnallisena kokonaisuutena on mittakaavana liian suuri.

Katsottiin, että voimajohtohanke suunniteltava siten, ettei sen toteuttaminen heikennä läheisen Kummelbergenin luonnonsuojelualueen suojeluperusteita. Kummelbergenin luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräys ei mahdollista uusien voimajohtojen toteuttamisesta luonnonsuojelualueelle. Suunniteltua voimajohtolinjausta tai sen vaatimaa lunastusaluetta ei siksi tule ulottaa Kummelbergenin luonnonsuojelualueelle. Toisaalta toisessa lausunnossa katsottiin, että Kummelbergenin Natura 2000-alueen osalta reittilinjauksen tulisi pysyä nykyisen 110 kV sähkölinjan mukaisena. YVA-ohjelman liitteen 2:n Natura-tarvearvion perusteella 400 kV sähkölinjan reitti on mahdollinen olemassa olevan reittilinjauksien mukaisesti. Uudella linjauksella arvioidaan olevan luontoarvoihin huonompi vaikutus, sillä se vaatii täysin uuden linjakäytävän avaamista. Tulevan linjan kulkeminen jo olemassa olevan linjan vieressä on huomattavasti parempi luonnon kannalta huolimatta siitä, että se kulkee Natura 2000 alueen reunalla. Esitettiin myös, että liito-oravan esiintyminen Kummelbergenin alueella tulee selvittää.

Muistutettiin, että myös Kivilamminsuon-Pitkästenjärvien Natura-alueella olevat valtion maa-alueet suojeltiin vuonna 2021, ja alueet kuuluvat Kivilamminsuon-Pitkästenjärvien luonnonsuojelualueeseen.

Todettiin, että parhaillaan on käynnissä Mäntsälän yleiskaavaan liittyvien luonto- ja liito-oravaselvitysten päivitystyö, joiden tuottama mahdollinen uusi tieto tulee ottaa huomioon.

Lausunnoissa suositeltiin selvittämään luonnonsuojelulain mukaisen vapaaehtoisen ekologisen kompensaaation mahdollisuutta, mikäli työn edetessä selvityksissä havaitaan sellaisia luontovaikutuksia, joita ei voida välttää tai vähentää.

Ekologinen verkosto

Luonnonympäristöjen pirstoutuminen ja ekologisten yhteyksien heikkeneminen ovat Uudenmaalla merkittävä haaste luonnon monimuotoisuudelle. YVA-ohjelmassa tuodaan asianmukaisesti esiin

voimajohtohankkeen sijoittuminen Uudenmaan maakuntakaavassa esitetyt ekologiset yhteydet sekä Suomen Ympäristökeskuksen Zonation-analyysin perusteella arvioidut metsäluonnon kannalta arvokkaat alueet Metsähallitus näkee hyvänä, että YVA-menettelyssä arvioidaan erikseen hankkeen vaikutukset ekologisiin yhteyksiin ja elinympäristöjen jatkuvuuteen erityisesti johtoreittivaihtoehtojen keskiosissa (välillä Kalliomäki-Soinila), jossa hanke toteutetaan pääosin uuteen johtokäytävään ja jossa useat hankevaihtoehdot sijoittuvat yhtenäisten luonnonympäristöjen alueelle. Arvioinnissa tulee huomioida mahdollisuuksien mukaan myös muut alueella vireillä olevat rakennus- ja kaavahankkeet, jotka voiva voimajohtohankkeen ohella lisätä rakentamista ekologisten yhteyksien alueella.

Maaperä

Voimalinjan reitti kulkee sellaisten alueiden halki, joilla sulfaattipitoisen savimaan esiintymistodennäköisyys vaihtelee. Maaperä tulee selvittää tarkemmin, ja asia tulee huomioida hankkeen suunnittelussa.

Massanvaihto-, paalutus- ja louhintatarpeet on selvitettävä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta kuljetukset ja mahdolliset välivarastoinnit voidaan suunnitella.

Katsottiin, että Laitilannummen kohdalla on syytä tarkastella rakentamisen pohjavesivaikutuksia sekä vaikutuksia alueen geologisiin arvoihin.

Ilmasto

Lausunnoissa katsottiin, että on tärkeää arvioida hankkeen vaikutus metsien hiilivaraston ja -nielun muutokseen määrittelemällä hankkeessa poistuvan puuston määrä ja sen hiilensitomispotentiaali.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Lausunnoissa todettiin, että kulttuuriympäristön ja maiseman osalta arviointiohjelma on laadittu lähtötietojen osalta asianmukaisesti ja laajasti. Viiden kilometrin vyöhykettä pidettiin hyvänä arviointikriteerinä maisemankestokyvylle.

Esitettiin, että arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi hankkeen vaikutuksia tulee tarkastella kattavilla ja selkeillä havainnekuvilla mm metsän silhuetin muutoksista sekä sähkönsiirron vaikutuksista arvoalueisiin, viljelyalueisiin sekä asutukseen nähden. Todettiin, että reittivaihtoehdot voivat aiheuttaa merkittäviä visuaalisia vaikutuksia avoimilla pelto- ja järvimaisemilla.

Arkeologisten selvitysten katsottiin olevan riittäviä. Lausunnoissa kuitenkin katsottiin, että arkeologisten kohteiden luettelo tulee vielä päivittää. Arkeologisen kohteen merkitsemisessä olisi hyvä käyttää pistemerkin

8.1.2024

sijaan kohteen aluerajausta, joka antaisi paremman käsityksen siitä, kuinka lähelle tulevaa sähkölinjaa muinaisjäännös todellisuudessa rajautuu.

Hanketta varten tehdyissä arkeologisissa inventoinneissa löydettiin uusia kohteita, jotka on lisätty muinaisjäännösrekisteriin. Inventoinnin jälkeen Hausjärveltä hankkeen vaikutusalueelta tunnetaan kaksi kiinteää muinaisjäännöstä ja kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta, jotka tulee huomioida hankkeen selostusvaiheessa. Näistä Pirjetanmäki (kiinteä muinaisjäännös) ja Kuolinmäki (muu kulttuuriperintökohde) sijoittuvat nykyiselle tai suunnitellulle voimajohtoalueelle, ja nämä kohteet tulee huomioida erityisen huolellisesti selostusvaiheessa ja hankkeen tarkemmassa jatkosuunnittelussa.

Arviointiohjelman sivun 119 listasta puuttuvat linjan eteläpään Anttilan muuntoaseman läheisyyteen sijoittuvat Borgby Götstenen/Göthasteen ja Anttila Muuntoasema. Jälkimmäistä ei voitu syksyllä 2023 tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa tarkastaa, koska se sijaitsee muuntoaseman aidan sisäpuolella. Anttilan Muuntoasema on ohjelman kartoilla merkitty hankkeen suunnittelualueeksi.

Muistutettiin, että reittivaihtoehdon ja voimajohdon pylväiden paikkojen tarkentuessa tulee selvittää, pystytetäänkö voimajohtopylväitä tunnettujen muinaisjäännösten läheisyyteen. Mikäli maahan kajoavia töitä tullaan tekemään aivan muinaisjäännöksen välittömässä läheisyydessä, on muinaisjäännösten rajauksia mahdollisesti tarkastettava tarkkuusinventoinnilla.

Maankäyttö

Arviointiohjelmassa on asianmukaisesti kuvattu voimassa oleva maakuntakaavatilanne, hankealueelle sijoittuvat maakuntakaavamerkinnot ja merkintöjen määräykset. Ohjelmassa on hyvin kuvattu hankkeen seudullinen merkitys ja tavoitteet.

VE1-voimalinjan osuus F-H sivuaa alle 300 metrin säteellä Hyökännummen asemakaavoitettua aluetta. Voimalinja tulisi vaikeuttamaan Hyökännummen taajaman kasvattamista koilliseen ja itään päin kunnan tavoitteiden mukaisesti.

YVA-selostuksessa tulee esittää voimajohdon reitti ja vaikutukset päällekkäin Kapulin eritasoliittymän aluevarauksen kanssa. Kapulin asemakaavoitettu teollisuusalue ja sille suunniteltu eritasoliittymä valtatielle 25 on merkittävä valtakunnallisella tasolla. Pylväsväleillä ja pylväiden sijoittelulla voidaan ehkäistä maankäytöllisiä haittoja.

Liikenne

Useassa lausunnossa muistutettiin hankkeen tarvitsemista erilaisista luvista sekä erinäisistä tarkemmista rakentamisaikaan liittyvistä viranomaisohjeistuksista.

Todettiin, että VE2 ja VE4 osuvat Mäntsälä Aeron lentokenttähankkeen vaikutusalueelle ja muistutettiin, että voimajohtoreitin ratkaisulla ei saa olla negatiivisia vaikutuksia lentopaikan toteuttamiskelpoisuuteen.

Huomautettiin, että ohjelmassa ei ole otettu huomioon Helsinki-Lahti-Kouvola oikoradan mahdollista laajennusta Mäntsälässä. Lisäraideparit edellyttäisivät 40 metrin aluevarauksen, mikä voi vaarantua voimalinjan myötä. VE5 sivuaa tätä varausaluetta.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Voimajohto aiheuttaa ympärilleen pientaajuisen sähkö- ja magneettikentän. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (1045/2018) on vahvistettu väestön altistuksen raja-arvot ja toimenpidetasot näille kentille. Asetusta ei sovelleta sähköturvallisuuslain (1135/2016) vaatimusten mukaisten suurjännitteisten ilmajohtojen, mm. 400 kV ja 110 kV voimajohtojen, aiheuttamaan altistukseen sähkökentälle. Magneettikentäntoimenpidetaso 200 μ T ei ylitä voimajohdon allakaan, jossa on suurimmat magneettikentät. Asetus ei siten rajoita oleskelua voimajohdon läheisyydessä eli maa- tai metsätaloustöitä tai virkistyskäyttöä mm. metsästykseseen, sienestykseen ja marjojen poimintaan. Asetus ei myöskään rajoita voimajohdon sijoittamista asuin- tai lomarakennusten läheisyyteen.

Asetus ja sähköturvallisuuslain vaatimukset suojaavat voimajohtojen sähkö- ja magneettikentän välittömiltä haittavaikutuksilta. Voimajohtojen magneettikentällä epäillään kuitenkin olevan haitallisia pitkäaikaisvaikutuksia. Osa runsaan 40 viime vuoden aikana tehdyistä väestötutkimuksista on antanut viitteitä siitä, että asumisesta voimajohtojen läheisyydessä saattaisi olla terveydellistä haittaa lapsille. Näissä tutkimuksissa on havaittu, että voimajohtojen lähellä asuvilla lapsilla näyttäisi olleen hieman suurempi riski sairastua leukemiaan, kun lapset altistuivat pitkäaikaisesti magneettikentälle, jonka keskimääräinen vuontiheys oli enemmän kuin 0,4 μ T. Solu- ja eläinkokeista saadut tulokset eivät ole tukeneet tätä havaintoa. Ei tunneta mekanismeita, jolla voimajohdon magneettikenttä aiheuttaisi leukemiaa tai muita syöpiä. Väestötutkimuksissa ei ole voitu osoittaa, että leukemia olisi seurausta altistuksesta magneettikentälle. Väestötutkimuksissa havaittua lievää leukemiariskin kasvua ei ole voitu osoittaa tilastoharhaksi. Voimajohtojen sähkökentällä ei ole todettu olevan haitallisia pitkäaikaisvaikutuksia.

Voimajohtojen magneettikentän pitkäaikaisvaikutuksiin liittyvän epävarmuuden vuoksi STUK suosittelee uusien 400 kV ja 110 kV voimajohtojen rakentamista siten, että niiden aiheuttama magneettivuon tiheys ei pitkäaikaisesti ylittäisi 0,4 μ T voimajohtojen lähellä sijaitsevilla asuinrakennuksissa, jos se järkevin toimenpitein on mahdollista. Velvoittavaa estettä ei säteilyturvallisuussyistä ole voimajohtojen rakentamiseen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa esitetyn suunnitelman mukaisesti.

Arviointiohjelmassa on kartoitettu asuin- ja lomarakennukset 300 metrin etäisyydelle voimajohtoreitistä. On tärkeää, että myös mahdolliset lähimmät päiväkodit, koulut, vanhusten hoitolaitokset, sairaalat sekä muut vastaavat herkästi häiriintyvät kohteet selvitetään ja arvioidaan hankkeen vaikutuksia näihin. Tietoja olisi hyvä täydentää myös rakentamattomien rakennuspaikkojen tiedoilla vastaavalla etäisyydellä asuinrakennusten, loma-asuntojen ja herkkien kohteiden osalta.

Metsäelinkeinojen harjoittamisen näkökulmasta hanke tulee vaikuttamaan laajojen metsätalousalueiden pirstoutumiseen ja siirtymiseen muuhun maankäyttöön. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella voimalinjavaihtoehtojen vaikutuksia kestävänsä metsätalouden harjoittamiseen.

Yhteenveto mielipiteistä

Useassa mielipiteessä tuotiin esiin metsäalueiden pirstoutuminen ja metsäalan pienentyminen. Erityisesti vaihtoehdot, joissa luodaan uusia johtokäytäviä, nähdään huonoina. Toivottiin ratkaisua, joka säästää metsää ja luontoa, eikä vaikeuta maa- ja metsätaloutta.

Pylväiden suunnittelussa on neuvoteltava suoraan maanomistajien kanssa, sillä eri alueilla voi olla erilaisia tarpeita (mm. haruksettomat pylväät peltoalueilla). Myös hankkeen tarpeellisuus ja yleishyödyllisyys kyseenalaistettiin, ja nähtiin, että hankkeen tarpeelle ei ole esitetty riittäviä perusteluita.

Useassa mielipiteessä mainittiin lunastuskorvaukset, ja mm. vaadittiin, että hanke on keskeytettävä, kunnes lunastuslaki on päivitetty. Kiinteistöjen arvo vähenee hankkeen myötä, ja tämä olisi korvattava sekä maa-alueiden omistajille, että niille kiinteistönomistajille, joille voimalinja aiheuttaa pysyväisluontoista haittaa.

Vaihtoehdot

Useassa mielipiteessä kaivattiin tarkasteluun 0-vaihtoehtoa, jossa tutkittaisiin hankkeen toteuttamatta jättämisen vaikutukset. Monessa mielipiteessä vaihtoehtoa VE5 pidettiin parhaimpana, jos hanketta on edes

tarpeen toteuttaa. Olemassa olevan linjaväylän käyttämisen katsottiin aiheuttavat pienimmät vaikutukset kaikista vaihtoehdoista.

Joissakin mielipiteissä ehdotettiin vaihtoehtoa, jossa olemassa olevaan linjaan vaihdetaan tolpat, jotka voivat kantaa kahta linjaa. Tämä vaihtoehto vähentäisi raivauksen tarvetta.

Joissakin mielipiteissä katsottiin, että hankkeessa tuli tarkastella myös vaihtoehtoa toteuttaa hanke kokonaan tai osin maakaapelina. Erityisesti maisemallisesti arvokkailla peltoalueilla maakaapelia pidettiin hyvänä vaihtoehtona.

Yleisten huomioiden lisäksi mielipiteissä tuotiin esiin eri vaihtoehtojen vaikutuksia yksittäisiin kiinteistöihin.

Arviointi

Mielipiteissä katsottiin, että arvioinnin kriteeristöä ei ole esitetty. Kriteeristöä ja sen arviointikehikon osa-alueiden ja mittareiden välisiä painotuksia ei ole myöskään esitetty.

Lähtötiedot

Useassa mielipiteessä huomautettiin, että karttapohjat ovat vanhentuneet, joten kaikkia rakennuksia ei ole otettu huomioon suunnittelussa. Karttapohjan laatimisen jälkeen on rakentunut sekä rakenteilla useita uusia kiinteistöjä suunniteltujen voimalinjareittien välittömään läheisyyteen.

Mielipiteissä tuotiin esiin, että Hausjärvellä on hankealueella tehty selvityksiä liittyen louhostoiminnan aloittamiseen ja, että nämä selvitykset olisi hyvä ottaa huomioon arviointeja ja päätöksiä tehdessä.

Todettiin, että Mäntsälän lentokenttähankkeen ympäristölupahakemus on hylätty Vaasan hallinto-oikeudessa ja nähdään, että hankkeen toteutuminen on siten epätodennäköistä.

Huomautettiin, että Päijännetunnelia ei ole otettu huomioon. Voimalinja tulisi kulkemaan sen läheisyydessä, ja kartassa 2 suunnittelualue on piirretty osittain sen päälle.

Tiedottaminen ja osallistumisen järjestäminen

Tiedotusta asukkaille ei pidetty riittävänä. Osa mielipiteen jättäneistä on kokenut, että esimerkiksi yleisötilaisuudesta tiedotettiin liian myöhään. Tämä on nähty välinpitämättömyytenä asukkaita ja maanomistajia kohtaan.

Todettiin, että yhteydenotot kirjeitse sekä yleisötilaisuudet useassa kunnassa ovat tarpeen jatkossakin.

Vaikutukset luonnonoloihin

Useassa mielipiteessä korostettiin hankealueen luonnon monimuotoisuutta ja lueteltiin lajeja, joita lähialueella esiintyy, mm ilveksiä, kettuja, lepakoita, liito-oravia ja eri lintulajeja. Näiden elinympäristöjen puolesta oltiin huolestuneita. Katsottiin myös, että hankkeessa tulisi käyttää jo olemassa olevia käytäviä ja toivottiin, etteivät harvat laajat yhtenäiset metsäalueet pirstoudu hankkeen vaikutuksesta.

Mielipiteissä muistutettiin useasta eri tunnetusta liito-oravan elinympäristöstä, joita eri vaihtoehdot sivuavat. Tällaisia alueita oli Ohkolassa, Sälinkään – Soukkion alueella sekä Arolan-Jokelan alueella.

Kerrottiin, että VE1 halkaisee metsojen perinteisen soidinalueen. Lisäksi VE1 kulkee myös luontoarvoiltaan merkittävien avosoiden yli. Tärkeinä suoalueina mainittiin mm. Saunalansuo, Saaristonsuo, Kalalammin suoalue ja Järvelänsuo. Kalalammin suojeltu suoalue pirstoutuu ja etelämpänä vaihtoehto VE1 kulkee suoraan arvokkaaksi luontokohteeksi rajatun Järvelänsuon luonnontilaisena säilyneen keskikohdan yli. Muistutettiin myös, että Ohkolan peltoalueilla ja niiden läheisyydessä pesii useita eri lintulajeja.

Vaihtoehdot VE2, VE3 ja VE4 halkoisivat Hirvihaaran ja Ohkolan välisen laajan metsäalueen, joka on tunnistettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tärkeäksi ekologiseksi käytäväksi. Alue on huomioitu myös voimassa olevassa Uudenmaan maakuntakaavassa. Vaihtoehto VE3 (välillä F-G) tuhoaa virkistysalueena tärkeän Riitasuon maiseman ja kulkee hyvin lähellä luonnonsuojelualueita rikkoen niiden reuna-alueita.

Vaihtoehdon VE 2 reitille välittömässä läheisyydessä sijaitsevana arvokohteena nostettiin esiin Hyypiönkallion alue. Hyypiönkallio on osa Suomen muinaisrannikkoa (Yoldianmeren ranta). Hyypiönkalliolla sekä sen ja Rytömäen välissä olevilla lammikoilla on myös monipuolinen linnusto.

Useassa mielipiteessä tuotiin esiin huoli Ulriksnäsin kosteikkopuistosta vaihtoehdon VE3 länsipuolella. Alueella pesii uhanalaisia lajeja, ja levähtää vesilintuja keväisin ja syksyisin. Alue on myös tärkeä tutkimuskohde. Suunniteltu linjaus aiheuttaisi äänihaittaa ja törmäysvaaran linnuille, sekä halkaisisi alueella pesivän kanahaukan reviirin. Lisäksi alueella on merkittävän paljon erityyppistä harrastustoimintaa.

Kummelbergenin luonnonsuojelun alueen viereinen linjaus nousi myös esiin useassa mielipiteessä. Luonnonsuojelun alueelle ulottuvalla linjauksella, joka kulkisi aluetta sivuavan, jo olemassa olevan voimalinjan vieressä, katsottiin olevani pienemmät vaikutukset kuin uudella linjauksella, joka kiertäisi alueen. Mielipiteissä tuotiin esiin vaihtoehtoisia ratkaisuja alueella.

Lisäksi huomautettiin, että Anttilan tasavirta-aseman ympärille piirretty suunnittelualue ulottuu Metso-suojelualueelle.

Ilmasto

Huomautettiin, että puiden kaataminen hankealueella vaikuttaa negatiivisesti metsän hiilensitomiskykyyn ja siten hiilinieluihin.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Mielipiteissä korostuivat erityisesti voimalinjan läheisyyteen jäävien vakituisen tai loma-asumisen pihapiirien lähimaiseman muutokset. Erityisesti peltomaiseman muutokseen kiinnitettiin huomiota, mutta myös metsäalueiden ja niillä sijaitsevien arvokohteiden osalta oltiin huolestuneita – näistä esimerkkinä kiinteä muinaisjäännös Kalalammin hiilimiilut.

Useassa mielipiteessä katsottiin, että uusi voimalinja Ohkolan arvokkaassa kulttuurimaisemassa muuttaa maisemaa pysyvästi ja heikentää sen kulttuurihistoriallista arvoa.

Maankäyttö

Joissakin mielipiteissä katsottiin, että hankkeen suunnittelu rinnastuu maankäytön suunnitteluun ja esitettiin, että hankkeen suunnittelu pitäisi tehdä kaavan laadinnan yhteydessä viranomaisten toimesta.

Liikenne

Liikenteen osalta mielipiteissä oltiin huolestuneita rakentamisen aikaisen liikenteen määrän lisääntymisestä yksityisteillä ja myös näiden teiden kestävydestä raskaiden ajoneuvojen suhteen. Katsottiin, että raskaan liikenteen lisääntyminen lisää tien ylläpitokustannuksia, ja vaikuttaa siten tien ylläpitoon ja pitkän aikavälin kehittämismahdollisuuksiin. Yhtenä esimerkkinä mainittiin Eerola-Kortisto yksityistie Mäntsälässä (VE1).

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Mielipiteissä oltiin erityisesti huolestuneita voimalinjan vaikutuksista ihmisten terveyteen, ja pidettiin näyttöä voimalinjan turvallisuudesta riittämättömänä. Erityisesti huolta herättivät yhteisvaikutukset alueilla, joiden läpi kulkee useampi voimalinja.

Vaikutuksia elinkeinotoimintaan voimalinjan läheisyydessä pidettiin suurina. Muistutettiin, että vaikutuksia ei synny ainoastaan siitä, että voimalinja vie toiminnalta tilaa, vaan myös siitä, että elinkeinolle tärkeitä rakennuksia jää linjan alle tai hyvin lähelle sitä.

Myös vaikutukset virkistystoimintaan nähtiin suurina. Näistä mainittiin mm. marjastus ja sienestys, motocrossrata, ampumarata ja leijakerho. Lisäksi

mielipiteissä korostettiin metsän merkitystä rauhoittumiseen, rentoutumiseen ja mielenterveyden hoitoon.

Voimalinjan koronamelusta johtuvan meluhaitan lisäksi katsottiin, että hankkeella voi olla epäsuoria meluvaikutuksia. Esimerkiksi liikenteen ja motocrossradan melu saattaa puuston poiston vaikutuksesta levitä laajemmalle alueelle.

Esitetään huolta asuinrakennusten arvon laskusta, sekä vaikutuksista verkkoyhteyksien ja sähkölaitteiden toimivuuteen.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia muiden voimalinjojen kanssa tulisi selvittää etenkin alueilla, joiden läpi kulkee useita linjoja eri suuntiin, kuten Hausjärvellä ja hankevaihtoehdon VE5 reitillä, jossa kulkee jo nyt voimalinjoja. Erityisesti nostettiin esiin vaikutukset terveyteen ja luontoon. Toivottiin myös mahdollisuuksien mukaan toimijoiden välistä yhteistyötä, esimerkiksi samojen johtokäytävien ja pylväiden käyttöä, jotta yhteisvaikutuksia voidaan lieventää.

Mielipiteissä muistutettiin, että Uudellamaalla on hävinnyt vuosittain n. 1000 hehtaaria metsätalousmaata erilaisten infrahankkeiden alle. Katsottiin, että lisääntyvän sähköverkkorakentamisen pitkäaikaisia vaikutuksia olisi hyvä seurata. Yksittäisten kiinteistöjen ja alueiden osalta tuotiin esiin, että aiemmat voimajohto-, tie- ja maakaasuhankkeet ovat jo vaikuttaneet asumisviihtyvyyteen ja maa- ja metsätalouteen, sekä osaltaan rajoittaneet alueiden tulevaa rakentamista ja kehittämistä.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIOINTIOHJELMASTA

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa esitetty nykytilan kuvauksen tarkkuus ja laajuus, sekä arviointimenetelmät ja erillisselvitykset muodostavat hyvät lähtökohdat arviointityön toteuttamiselle.

Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto on ensisijaisesti tarkoitettu hanketoimijalle ohjaamaan varsinaista ympäristövaikutusten arviointia ja arviointiselostuksen laatimista. Tämän lisäksi yhteysviranomaisen nostaa lausuntoonsa yleisiä huomioita ja vastauksia eri osallisille tärkeisiin kysymyksiin, joilla ei aina välttämättä ole suoraa ohjausvaikutusta varsinaiseen arviointiin.

Arviointiohjelmassa esitetään suunnitelma siitä, mitä on tarkoitus arvioida ja asiantuntijoiden alustava arvio hankkeen todennäköisesti merkittävistä vaikutuksista. Varsinainen arviointi tehdään arviointiohjelman sekä yhteysviranomaisen tässä lausunnossa esittämien tarkennusten perusteella.

Yhteysviranomaisen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma täyttää YVA-lain 16 §:ssä ja YVA-asetuksen 3 §:ssä arviointiohjelmalle asetetut sisältö- ja laatuvaatimukset. Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostusta ja siihen liittyviä selvityksiä laadittaessa tulee huomioida siitä annettujen lausuntojen ja mielipiteiden lisäksi seuraavat asiat:

Lähtötiedot

Lausunnosta ja mielipiteistä käy ilmi, että erityisesti Mäntsälän alueella kunnan viime vuosina myönnettyjä rakennuslupia ja suunnittelutarveratkaisuja ei ole ollut käytettävissä linjojen suunnittelussa. Yhteysviranomaisen katsoo, että rakennustiedot tulee tarkistaa ja huomioida arviointia tehtäessä.

Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

Arviointiohjelmassa on esitetty melko selkeästi uuden voimajohtoyhteyden sijoittuminen ja tilantarve, sekä tekniset ratkaisut ja vaihtoehdot reitin eri osuuksilla. Koska arvioitavia vaihtoehtoja on paljon, on arviointiselostusvaiheessa hyvä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että mm. reittivaihtoehtoja, alavaihtoehtoja, osuuksia ja jaksoja kuvaavat termit ovat yksiselitteisiä läpi arviointiaineiston. Osassa reittivaihtoehtoja ei ole vielä varmuutta voimajohdon teknisistä ratkaisuista ja tilatarpeista, jolloin vaikutusten arviointi on syytä toteuttaa maksimiperiaatteen mukaisesti laajimmalla mahdollisella ratkaisulla.

Hankkeelle on esitetty arviointiohjelmassa 5 päävaihtoehtoa uuden voimajohtoyhteyden toteuttamiseksi. Hankkeelle ei ole esitetty 0-vaihtoehtoa eli hankkeen toteuttamatta jättämistä. Useissa mielipiteissä arvosteltiin tätä ratkaisua. YVA-asetuksen mukaan (3 §) arviointiohjelmassa on esitettävä hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot, jotka hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta varteenotettavia ja joista yhtenä vaihtoehtoa on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto erityisestä syystä ole tarpeeton

Arviointiohjelmassa on perusteltu, että hankkeen toteuttamatta jättäminen ei ole mahdollista, koska sähkönsiirtoa ei voida tulevaisuudessa hoitaa nykyisellä kantaverkolla ja jo päätetyillä verkkoinvestoinneilla ilman haitallisia siirtokapasiteettirajoituksia tai vaarantamatta käyttövarmuutta. Näistä syistä hankkeessa ei ole esitetty 0-vaihtoehtoa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että 0-vaihtoehdon poisjättäminen tässä hankkeessa voidaan katsoa perustelluksi ja toteaa, että kantaverkkoon liittyvissä YVA-hankkeissa ei tyypillisesti arvioida 0-vaihtoehtoa.

Yhteysviranomaiselle tulleissa lausunnoissa ja mielipiteissä on esitetty joitakin vaihtoehtoisia linjausesityksiä. Hankkeesta vastaavan tulee käydä

nämä läpi ja arvioida esitysten toteuttamismahdollisuuksia. Arviointiselostuksesta tulee ilmetä ainakin se, miksi ko. kohteissa on päädytty hankkeessa arvioitaviin linjauksiin.

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että hankesuunnittelu etenee myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana ja arviointiselostuksessa arviotavat vaihtoehdot saattavat poiketa arviointiohjelmassa esitetyistä vaihtoehdoista.

Arviointimenetelmät

Yhteysviranomaisen pitää IMPERIA-hankkeen arviointityökaluja hyvänä lähtökohtana vaikutusten merkittävyyden arvioimiseen. Arviointityön kulku, sekä vaikutuskohteen herkkyyden ja vaikutuksen suuruuden määrittely tulee esittää ja perustella arviointiselostuksessa mahdollisimman läpinäkyvästi ja niin että lukijan on sitä mahdollista seurata. Pelkästään IMPERIA-hankkeessa laadittua esimerkkikriteeristöä käytettäessä suuri osa menetelmän potentiaalista jää käyttämättä.

Mikäli jonkin vaikutustyyppin osalta on tarpeen esittää lieventämistoimia, on merkittävyys tarpeen arvioida ilman toimia ja niiden kanssa. Esitettävien lieventämistoimien on tarpeen olla mahdollisimman konkreettisia.

Arviointiohjelmassa on esitetty arviointityön painottuminen hankkeen tässä vaiheessa tunnistettuihin merkittäviin vaikutustyyppeihin. Tämä painotus vaikuttaa oikeansuuntaiselta esitettyjen vaikutusmekanismien ja nykytilan kuvauksen valossa.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiohjelmassa on melko kattavasti esitetty hankkeen tarvitsemat luvat ja kuvattu myös lupatarpeiden selvittämistä (esimerkiksi lentoestelupa). Yhteysviranomaisen katsoo, että tarvittavien lupien osalta tulee huomioida eri viranomaisten lausunnoissaan esiin tuomat yksityiskohtaisemmat tarkennukset aiheeseen liittyen.

Vaikutukset luonnonoloihin

Pohjavedet ja pintavedet

Hankkeen pintavesivaikutusten arviointi on kuvattu melko yleisellä tasolla, mutta on kuitenkin riittävä. Luontoselvitysten osana on selvitetty vesilain mukaiset uhanalaiset vesiluontotyytit kuten norot, lähteet ja lammet. Myös järviä ja jokia pienemmät vesistöt kuten purot on kuvattava selostuksessa kattavasti koko hankealueelta. Hankkeen rakentamisen aikana käytettävät pintavesivaikutusten lieventämiskeinot on esitettävä arvioinnin osana. Arvioinnissa on kuvattava myös hankealueen työmaateiden rakentamisen

vaikutukset. Arviointiselostuksessa on selkeyden vuoksi syytä esittää kartalla voimajohdon linjausvaihtoehtojen ylittämät vesistöt ja pienvedet.

Hankkeessa tehtävä vesistöjen ylitykset eivät edellytä vesilain mukaista lupaa, kuten ohjelmassa todetaankin. Ilmoitusvelvollisuus koskee puron tai joen alituksia, joten niitäkään ei tarvitse tehdä. Ohjelman sivulla 150 todetaan, että rakentamisaikana oja ja muita pieniä vesiuomia ylitetään työkoneilla. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että luonnontilaiset pienet vesiuomat eli norot ovat vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltuja. Ylitykset on toteutettava siten, että noron luonnontila ei vaarannu tai töille on haettava aluehallintovirastolta poikkeus luonnontilan vaarantamiskiellosta. Säännös koskee vain noron uoman fyysistä muuttamista, ei laajemmin uoman lähiympäristön käyttöä.

Vaikutukset luonnonympäristöön ja suojeluarvoihin

Yhteysviranomaisen katsoo, että tehtyjen Natura-tarvearvioiden perusteella hankevaihtoehdot eivät heikennä läheisten Natura-alueiden suojeluperusteena olevia luontoarvoja merkittävästi, eivätkä ne täten edellytä varsinaista Natura-arviointia.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen kannalta merkittävimmät luonnonympäristön arvot ja niihin kohdistuvat vaikutukset kattavasti. Esitetyt luontoselvitykset ja niissä käytetty tausta-aineisto ovat pääosin riittäviä, ja vaikutusten arvioinnissa esitetyt menetelmät ovat perusteellisia muodostaen hyvän lähtökohdan arviointityölle.

Ohjelmassa on tunnistettu voimajohdon vaikutukset ekologisiin yhteyksiin, joita esitetään tarkasteltavan tapauskohtaisesti muutamien satojen metrien etäisyydellä voimajohtoreiteistä. Voimajohdon reittivaihtoehdot sijoittuvat useilta osin luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon arvokohteiden välisille metsäalueille. Vaikutusten arvioinnissa tuleekin myös ottaa huomioon voimajohdon vaikutukset eri reittivaihtoehdoissa ekologisiin yhteyksiin luonnonympäristöltään arvokkaiden kohteiden välillä.

Ohjelmassa esitetään maa- ja kallioperän arvokohteisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta huomiotavan riski arvokohteiden vaurioitumiselle. Kanta-Hämeen alueella esitettyjen kohteiden lisäksi maa- ja kallioperän arvokohteena tulee myös esittää ja arvioida Pässinlukot-Nummenlukkojen alue (HSO040038), joka sisältyy harjijensuojeluohjelmaan, sekä Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristö- ja geologisia arvoja (MYg). Arviointityössä tulee esittää ja arvioida kyseisten kohteiden arvot ja reittivaihtoehtojen vaikutukset niihin. Arvioinnissa tulee huomioida, että kohteilla on geologisten arvojen lisäksi biologisia, maisemallisia ja virkistysellisiä arvoja. Nämä luokitellut arvot tulee esittää arviointiselostuksessa. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon

pylväspaikkasijoittelun vaikutukset ja lieventämiskeinot suunnitteluvaiheen mahdollistamalla tarkkuudella.

Hausjärven kunnan alueella hankevaihtoehto VE4, välillä B-E sijoittuu alueelle, jonka suunnittelu vaatii huomattavaa yhteensovittamista luonnonympäristön ja maisemallisten arvojen suhteen. Reittivaihtoehdon linjaus kulkee merkittävin osin valtakunnallisesti arvokkaalla kallioalueella Palokallio-Kurikankallio (KAO040385). Alueen lähiympäristössä on useita luonnonsuojelualueita (Maitoisten metsä (ESA301199), Hirvenkorvenkallion luonnonsuojelualue (YSA235857) ja Holminkallioiden luonnonsuojelualue (YSA245462)), joiden välille linjaus sijoittuu. Reittivaihtoehdon vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida läheisten suojelualueiden kytkeytyneisyys, sekä ekologiset yhteydet, joihin voimajohdon rakentaminen voi vaikuttaa. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon suojelualueiden välissä sijaitseva nykyinen 110 kV voimajohtoyhteys, joka on jo heikentänyt alueiden välistä kytkeytyneisyyttä ja Palokallio-Kurikankallion arvoja.

Linnusto ja eläimistö

Liito-oravaselvityksessä reittivaihtoehtojen ympäristöistä ei löydetty havaintoja liito-oravasta lajin aiemmilta havaintopaikoilta, eikä potentiaalisiksi tunnistetuilta alueilta. Vaikutusten arvioinnissa tulee kuitenkin huomioida elinympäristöjen mahdollinen tilapäinen tyhjentyminen erityisesti alueilta, joilta on aiempia havaintoja lajista, ja jotka soveltuvat edelleen liito-oravan elinympäristöksi.

Arviointiohjelman mukaan hankealueelta ei tunneta luontodirektiivin IV (A) lajeihin kuuluvien suurpetojen reviireitä, mutta alueella saattaa esiintyä karhuja ja ilveksiä, lisäksi alueelta on yksittäisiä havaintoja sudesta ja ahmasta. Yhteysviranomaisen katsoo, että suurpetoihin kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida yleisellä tasolla elinympäristöön kohdistuvien muutosten kautta.

Yhteysviranomaisen katsoo, hankkeen vaikutuksia metsäkanalintuihin ja näiden soidinpaikkoihin on tarpeen selostuksessa arvioida asiantuntijan toimesta. Metsäkanalintujen soidinpaikat ja reviirit on tärkeä huomioida, varsinkin uusien maastokäytävien alueella. Soidinpaikkojen sijainnit tulisi ottaa huomioon reitin sijoittelussa.

Useassa mielipiteessä on nostettu esiin ns. Ulriksnäsin kosteikkoalue. Alue on yksittäisen maanomistajan useamman vuosikymmenen aikana omalle kiinteistölleen rakentama kosteikkoverkosto, josta on tullut merkittävä lintujen pesimäalue. Alueella on myös eri lajien harrastamiseen liittyviä arvoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että kohde tulee huomioida arvioinnissa.

Suunniteltujen reittivaihtoehtojen alueilla tai niiden läheisyydessä on useita lintujen levähdysalueita. Lintujen lentoreitit tunnetuilla levähdysalueilla tulee huomioida ja arvioida voiko suunniteltava voimajohtolinja lisätä esimerkiksi muutonaikaista törmäysriskiä.

Vaikutukset ilmastoon

Ilmastovaikutusten käsittely on arviointiohjelmassa johdonmukaista ja selkeää. Yhteysviranomaisen katsoo, että ilmastovaikutusten arviointi voidaan toteuttaa esitetyn mukaisesti. Ilmastovaikutusten arvioinnissa on olennaista havainnollistaa eri toteutusvaihtoehtojen eroja ja niiden merkittävyyttä.

Osana arviointia on tuotava esiin kyseisten kuntien ja maakuntien hiilineutraaliustavoitteet. Arviointiselostuksessa on tarkasteltava hankkeen vaikutuksia hiilinieluihin ja -varastoihin kuntien tasolla. On myös arvioitava, miten hanke vaikuttaa kuntien ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, sillä johtoaukea pienentää nettohiilinielua pysyvästi. Muilta osin hanketta koskevat ilmasto- ja energiapolitiittiset strategiat ja sopimukset on esitetty kattavasti, mutta hankkeen vaikutus kyseisten tavoitteiden saavuttamiseen tulee myös arvioida.

Yhteysviranomaisen näkee tärkeäksi hiilinieluun- ja varastoon aiheutuvien vaikutusten arvioinnin, kuten myös voimalinjan reunapuuston kunnossapidon ja raivaamisen vaikutusten huomioimisen. Arvioinnissa on tarkasteltava myös muuta hankkeen mahdollisesti aiheuttamaa metsäkatoa. Esimerkiksi, jos se edellyttää teiden leventämistä tai raivausta. Vaikutusta voidaan havainnollistaa vertailemalla etenkin eri vaihtoehtoja toisiinsa. Vaikutusta ei voida verrata esimerkiksi kuntien metsäpinta-alaan. Lisäksi sähkönsiirron ilmastovaikutusten arvioinnissa on huomioitava, että hanketta tarkastellaan sähköntuotannon hankkeista erillisenä. Uusiutuvan energian hankkeiden päästövaikutuksia ei voida katsoa kyseisen hankkeen vaikutukseksi. Sähkönsiirron energiahäviön esitetty väheneminen on perusteltava huolella ja kyseisen linjan tasolla.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Arviointiohjelmassa on tunnistettu voimajohtojen vaikutus maisemaan. Vaikutus on erityisen suurta uusissa maastokäytävissä ja avoimissa maisematiloissa. Avoimessa maisematilassa (esimerkiksi metsäselänteet, peltoalueet ja vesistöt) voimajohtojen ja maastokäytävien maisemallisiin vaikutus on suurin ja negatiivisin, voimajohtojen muuttaessa alueiden ominaispiirteitä suurestikin. Edellä mainitun takia voimajohtojen ja maastokäytävien vaikutusta maisemaan on syytä havainnollistaa sekä sanallisena selostuksena että kuvasovittein ja havainnekuvin, kuten

8.1.2024

arviointiohjelmassa on kuvattu. Myös esitetty lähdeaineisto vaikuttaa riittävältä.

Voimajohto sijoittuu paikoin tiiviin asutuksen läheisyyteen, sekä osin alueille, joilla on erityisiä maisema- tai kulttuuriympäristöarvoja. Erityisesti näissä kohteissa korostuu tarve huolellisesti laadittavalle vaikutusten arvioinnille ja havainnollistamiselle asutuksen ja kulttuurimaisema-arvojen näkökulmasta käyttäen sekä maisema-analyysikarttoja että havainnekuvia. Havainnollistettavia kohteita valittaessa tulee huomioida erityisesti eri viranomaisten lausunnoissaan antama ohjeistus aiheesta.

Hanketta varten laaditun arkeologisen inventoinnin jälkeen ilmi tulleet päivitystiedot on huomioitava alueellisten vastuumuseoiden lausunnoissa esitetyllä tavoin.

Vaikutukset maankäyttöön

Useassa mielipiteessä on huomautettu, että hankealueen maakuntakaavoissa ei ole esitetty tälle välille uutta voimalinjaa ja että voimalinjan sijoittaminen tulisi selvittää kaavoituksella. Yhteysviranomainen toteaa, että se, että voimajohtoyhteyttä ei ole esitetty maakuntakaavoissa, ei ole este hankkeen suunnittelulle ja toteuttamiselle.

Kantaverkon voimajohdot ovat maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 22 § tarkoittamia voimajohtoja, jotka ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan merkittäviä valtakunnallisen energiahuollon kannalta. Maakuntakaavoituksessa ei suunnitella voimajohtojen sijoittamista vaan varmistetaan muulla alueidenkäytön suunnittelulla, että voimajohtojen sijoittamismahdollisuudet säilyvät. Tästä syystä uudet voimajohtoreitit pyritään esittämään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa maakuntakaavoissa. Maakuntakaavan laadinta on yleensä useita vuosia kestävä prosessi. Uusimaa 2050 kaavakokonaisuus valmisteltiin vuosina 2016-2020 ja sai lainvoiman 13.3.2023. Hämeen maakuntakaavaa 2040 valmisteltiin vuosina 2016-2019 ja se sai lainvoiman 21.10.2021. Kummassakaan maakuntakaavassa ei ole ollut mahdollista ennakoida alkuvuonna 2022 Ukrainan sodasta alkanutta äkillistä energiakriisiä Euroopassa ja siitä seurannutta puhtaan energian tuotannon, erityisesti tuuli- ja aurinkoenergian tuotannon, investointien merkittävää kasvua ja näihin liittyviä energiansiirron tarpeita.

Mielipiteissä oli nostettu esiin, että YVA-menettelyn sijaan hankkeessa olisi tarpeen tehdä SOVA-menettely ja yleiskaava. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen YVA-menettelyn tarve perustuu YVA-lain liitteessä 1 esitettyyn hankeluetteloon ja, että kyseinen hankeluettelon kohta on sama kuin vastaava kohta kansallista lainsäädäntöä ohjaavan Euroopan Unionin YVA-direktiivin liitteen 1 hankeluettelossa. Lainsäädännön perusteella hanke edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, YVAa.

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että hankekohtainen YVA-lain mukainen arviointimenettely on arvioinniltaan aina tarkempi kuin SOVA-lain tai maankäyttö- ja rakennuslain mukainen arviointi.

SOVALLa tarkoitetaan viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia. Suunnitelman laativa viranomaisen on vastuussa myös SOVAn laatimisesta. Myös kaavat ovat viranomaisten laatimia suunnitelmia. SOVA-lain mukaan (7 §) kaavojen ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Yksittäinen kantaverkon voimajohtohanke ei ole SOVA-lain (200/2005) tarkoittama viranomaisen suunnitelma tai ohjelma. Kantaverkon voimajohtohankkeen toteuttaminen ei myöskään edellytä yleis- tai asemakaavan laatimista, mutta jos alueella muuten laaditaan kaavoja, on voimajohtot otettava suunnittelussa huomioon. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että kaavoituksessa ei päätetä suurjännitteisten voimalinjojen sijoittamisesta vaan suunnitellaan muu maankäyttö niin, että voimalinjojen sijoittaminen on mahdollista. Reittisuunnittelun tekee lähtökohtaisesti aina voimansiirtoyhtiö. Suunnittelussa tulee huomioida mm. kaavatilanne, sektorilainsäädäntö ja eri viranomaisten antama ohjaus.

Arviointiohjelmassa on huolellisesti käyty läpi hankealueen kaavoitustilanne. Pienenä täydennyksenä yhteysviranomaisen suosittelee, että arviointiselostusta laatiessa huomioidaan myös vireillä ovat asemakaavat. Esimerkiksi Mäntsälässä Kapulin alueella on käynnissä asemakaavamuutos. Vaikka kaavoitus on vielä vireillä olevien kaavojen osalta osin kesken, vireillä oleva kaava osoittaa, että alueen maankäyttö on muutoksessa ja asia on syytä huomioida.

Vaikutukset liikenteeseen

Suunnittelussa tulee huomioida voimajohtoreittien läheisyys maanteihin nähden, niiltä osin, kun voimajohto risteää maantien yli tai sijaitsee sen välittömässä läheisyydessä. Voimajohtoreittien toteuttamisessa tulee huomioida mahdolliset liikennehankkeet sekä maankäytön muutokset suunnittelualueilla. Myös valmistuneet ja käynnissä olevat liikenneselvitykset, kuten esimerkiksi Valtatie 25:n kehittämisselvitys (Hyvinkää- Mäntsälä), valmistella oleva tiesuunnitelma Vt 25 parantaminen välillä Kartanonsuo-Keravanjoki liittymäjärjestelyineen sekä Itäradan pääsuuntaselvitys, tulee huomioida.

Lisäksi suunnittelussa tulee tarkastella mahdolliset alueelliset erikoiskuljetusreitit. Rakentamisen aikaiset kuljetukset tulevat lisäämään suunnittelualueella raskasta liikennettä ja näin ollen maanteiden sekä liittymien välityskyky ja turvallisuus tulee taata myös muuttuvissa olosuhteissa. Kuljetusten suuntautuminen alueellisesti on hyvä arvioida

seuraavissa suunnitteluvaiheissa tarkemmin. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee pyrkiä välttämään työn aikaisia liittymiä päätieverkolle.

Mäntsälän Aero –lentopaikkahankkeen osalta yhteysviranomaisen toteaa, että lentopaikka ei ole saanut ympäristölupaa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto myönsi joulukuussa 2020 Aero Invest Oy:lle ympäristöluvan pienlentokoneiden ja helikoptereiden lentopaikalle. Lupapäätöksestä tehtiin useita valituksia Vaasan hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus kumosi aluehallintoviraston päätöksen ja hylkäsi Aero Invest Oy:n hakemuksen. Hallinto-oikeus katsoi, että hakemuksessa kuvatussa ja valituksenalaisella päätöksellä hyväksytystä lentopaikasta ja sillä harjoitettavasta lentotoiminnasta päätöksellä sallitussa toiminnan laajuudessa ja toiminnan painottuessa kesäajan muutamille kuukausille aiheutuu ympäristöluvan myöntämisestään olevaa eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta melurastitusta edellä mainituilla asuinkiinteistöjen alueilla. Lisäksi hallinto-oikeus katsoi, että aluehallintoviraston päätöksen mukaisella 30 helikopterilentoa/päivä ylittyy melun 50 dB:n keskiäänitaso suurella osaa Mustametsän luonnonsuojelulain nojalla toteutettua Natura-aluetta ja osalla aluetta ylittyy myös 55 dB:n raja. Kun aluehallintoviraston päätös tuli kumotuksi jo lentopaikan toiminnan meluvaikutuksista aiheutuvien luvanmyöntämisedellytysten puuttumisen vuoksi, enempi lausuminen tutkituissa valituksissa esiin tuoduista seikoista ei ollut tarpeen. Korkein hallinto-oikeus on 16.10.2023 antamallaan päätöksellä hylännyt Aero Invest Oy:n valituslupahakemuksen lentopaikan ympäristölupa-asiassa.

Voimajohtorakenteiden kuljetuksissa on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen, sillä suuret rakenteiden osat voivat esimerkiksi haitata näkymiä. Mikäli johdon rakentamista tai esim. siihen liittyviä kuljetuksia varten tarvitaan joitakin erityisjärjestelyjä, kuten liittymien avartamista tai näkemäalueiden laajentamista, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa. Jos tierakenteiden vahvistamiselle todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn. Asian osalta tulee olla yhteydessä Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Arviointiselostuksessa tulee esittää asuin- ja lomarakennusten lisäksi voimajohtoreittien lähialueella mahdollisesti sijaitsevat koulut, päiväkodit, hoitolaitokset ja muut herkästi häiriintyvät kohteet ja arvioida mahdolliset vaikutukset näihin kohteisiin.

Melu

Melu ei voimajohtohankkeissa ole yleensä kovin merkittävä vaikutus. Arvioinnista tulee kuitenkin käydä ilmi, minkälaisia eroja eri vaihtoehtojen välillä on meluhaittojen osalta. Yksinkertaisimmillaan tämä tarkoittaa esimerkiksi asukkaiden tai asuinrakennusten määrän esittämistä muutamilla etäisyyksillä voimalinjasta eri tarkasteluvaihtoehdoilla. Lisäksi on syytä arvioida ja esittää kartoin mahdollisen meluhäiriön todennäköisyyttä, esimerkiksi luokittelulla todennäköinen häiriö, mahdollinen häiriö, ei häiriötä asukkaille/häiriintyviin kohteisiin.

Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee tunnistaa eri reittivaihtoehtojen läheisyydessä sijaitsevat melua aiheuttavat toiminnot, joiden aiheuttaman melun leviämiseen läheisellä voimajohtoaukean raivaamisella saattaisi olla kielteisiä vaikutuksia ja arvioida yleisellä tasolla näitä seurausvaikutuksia. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Hirvihaaran ampumaurheilukeskus ja Ohkolassa sijaitseva motocrossrata. Yhteysviranomainen muistuttaa myös, että Hirvihaaran ampumaurheilukeskus Mäntsälässä on maakunnallisesti merkittävä ampumarata ja muussa maankäytössä tulee paitsi huomioida ampumaradan aiheuttama meluhäiriö, myös turvata ampumaradan toimintamahdollisuudet.

Rakentamisen aikana syntyy jonkin verran melua. Melu vastaa pääosin metsänhoitoa/-kaatoa ja lyhytaikaista rakentamista. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee pyrkiä tunnistamaan sellaiset riskikohteet, joissa rakentamisen aikainen melu voisi aiheuttaa haittaa asutukselle, herkille kohteille tai luonnonsuojelualueille.

Sähkö- ja magneettikentät

Voimajohto aiheuttaa ympärilleen pientaajuisen sähkö- ja magneettikentän. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (1045/2018) on vahvistettu väestön altistuksen raja-arvot ja toimenpidetasot näille kentille. Lainsäädännön perustana on, että annetut rajoitukset suojaavat sähkö- ja magneettikenttäaltistuksen kaikilta tunnetuilta mahdollisilta haittavaikutuksilta. Rajoituksissa esitetyt arvot on johdettu sähkömagneettisten kenttien osoitettujen (akuuttien) vaikutusten perusteella ja niissä on otettu huomioon turvamarginaali, minkä takia

arvojen katsotaan kattavan epäsuorasti myös mahdolliset pitkän aikavälin vaikutukset.

Lähelle asutusta tulevien voimajohtojen sähkö- ja magneettikenttien turvallisuus huolettaa useampaa mielipiteen jättäjää. Tämä on tyypillistä uusia voimajohtokäytäviä suunniteltaessa. Voimalinjojen sähkö- ja magneettikenttiin liittyvää tutkimusta on tehty hyvin pitkään ja viranomaiset seuraavat uusia tutkimuksia jatkuvasti. Nykyisten suunnittelukäytäntöjen mukaisesti toimittaessa voimajohtojen aiheuttamat sähkö- ja magneettikentät jäävät selvästi sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa esitettyjen raja-arvojen alle. Nykykäsitteiden mukaan voimajohtojen magneettikenttiin ei liity riskejä, jotka olisi varmistettu tieteellisessä tutkimuksessa.

Ohjelmassa on kerrottu, että hankkeen sähkö- ja magneettikenttien voimakkuus ja ulottuvuus lasketaan ja sitä verrataan altistumiselle annettuihin raja-arvoihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että niillä kohdilla, joilla mahdollisesti sijaitsee lähekkäin useampia eri voimalinjoja, on syytä arvioida ja esittää myös näiden kokonaisvaikutus.

Taloudelliset vaikutukset

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että YVAan ei kuulu niiden vaikutusten arviointi, jotka hankkeella on kiinteän ja irtaimen omaisuuden arvoon. Sen sijaan voidaan arvioida sitä, miten hanke vaikuttaa ihmisten kiinteän ja irtaimen omaisuuden käyttöön (vaikutukset aineelliseen omaisuuteen). On selvää, että voimajohtokäytävä rajoittaa rakentamista ympäristössään ja voi vaikeuttaa kiinteistön käyttöä. Selkeyden vuoksi on myös todettava, että yhteysviranomaisella ei ole valtuuksia keskeyttää jo aloitettua arviointimenettelyä odottamaan lunastuslainsäädännön uudistamista.

Muita huomioita

Yhteysviranomaisen toteaa, että arvioinnissa tulee varmistaa, että hankealueen asukkaiden mielipiteissä esitettyihin huolenaiheisiin kiinnitetään huomioita arviointiselostusta laadittaessa. Vaikka YVA-menettely ei mahdollista kaikkien vaikutusten kiinteistökohtaista tarkastelua, on selostuksessa mahdollista kootusti ja yleisellä tasolla esittää vastaukset mielipiteissä toistuvasti esille nouseviin huolenaiheisiin.

Lieventämiskeinot

Yhteysviranomaisen korostaa käytettävissä olevien lieventämismahdollisuuksien hyvää kuvaamista. Lieventämistoimien tulee olla käytännössä toteuttamiskelpoisia ja luotettavaksi todennettuja. Lausunnoissa on esitetty useita erilaisia lieventämistoimia sekä joitakin

monimuotoisuutta lisääviä toimia sekä ekologista kompensatiota. Yhteysviranomaisen katsoo, että näihin tulee kiinnittää huomiota arvioinnin yhteydessä.

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Muutamassa mielipiteessä katsottiin, että hankkeesta tiedottaminen ja osallistumismahdollisuudet ovat olleet puutteellisia. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeesta on tiedotettu YVA-lain edellyttämällä tavalla ja niin tiedottaminen kuin muukin osallistuminen on järjestetty lain minimivaatimuksia huomattavasti laajemmin.

Hankkeesta järjestetään yleisötilaisuudet ohjelma- ja selostusvaiheissa. Hanketoimija on perustanut tiedottamista ja osallistumista varten verkkosivut, joilla on käytössä myös sähköinen palautejärjestelmä, jossa voi katsoa johtoreittejä kartalla ja antaa kartalle kohdistettua palautetta hankkeen suunnitteluun. Lisäksi hanketoimija on lähettänyt vaihtoehtoisten voimajohtoreittien maanomistajille kirjeet, joissa hankkeesta on kerrottu.

YVA-menettelyä ohjaamaan ja tukemaan on koottu eri tahoista koostuva seurantaryhmä. Seurantaryhmän tarkoituksena on muun muassa saada tietoa ja näkemyksiä eri osapuolilta sekä varmistaa, että työn aikana käytettävät tiedot ovat ajantasaisia ja mahdollisimman kattavia. Ryhmään on kutsuttu laajalti viranomaisia ja hankealueella toimivia edunvalvonta- ja muita järjestöjä. Seurantaryhmä on kokoontunut ohjelmavaiheessa kerran. Toisen kerran seurantaryhmä kokoontuu selostusvaiheessa, jolloin keskitytään hankkeen osalta vaikutusten arvioinnin tuloksiin.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

YVA-ohjelman on laatinut hankkeesta vastaavan puolesta Sitowise Oy. Arviointiohjelmassa on esitetty ohjelman laadintaan osallistuneiden koulutus, rooli sekä kokemus. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointiohjelman laatimiseen.

ARVIOINTIOHJELMALAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus toimittaa lausuntonsa ja kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/uusimaa sekä

8.1.2024

keskus.fi/kuulutukset/hame ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/FingridHausjarviAnttila400kvYVA.

SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 12 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty vaativan hankkeen mukaisesti (18-24 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä. Linkki myyntilaskutusta koskevaan oikaisuvaatimusosoitukseen: www.keha-keskus.fi/tehtavat-ja-palvelut/oikaisuvaatimus-ja-muutoksenhaku.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 10, 16, 17 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto-keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2023 2 §

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Annukka Engström ja ratkaissut yksikön päällikkö Timo Kinnunen.

Liitteet	Lausunnot Mielipiteet Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus
Jakelu	Hankkeesta vastaava
Tiedoksi	Lausunnon antajat Mielipiteen esittäjät

Tämä asiakirja UUELY/2145/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/2145/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Engström Annukka 08.01.2024 16:28

Ratkaisija Kinnunen Timo 08.01.2024 16:29